

Industriegebied II – Lichtervelde

Lieven De Baets

De titel laat vermoeden dat er al een eerste industrieterrein was. Inderdaad, de zone tussen de spoorweg en de Kortemarkstraat, waar bedrijven zoals Remi Claeys NV, de Lichterveldse Oliefabriek en Meubelen Jivé zich ontwikkeld hebben, is de eerste organisch gegroeide bedrijvenconcentratie buiten de dorpskom geweest. De tweede industriële zone is op een meer doordachte manier tot stand gekomen en ligt nog iets verder van de bewoningskern af. Wonen en werken geraken meer en meer van elkaar gescheiden.

Voor wie zich een beeld wil vormen van het vroegere uitzicht van de buurt waar nu het huidige Industrieterrein II ligt, is er een bevoorrechte getuige: Jerome Beernaert¹. Hij woonde tot begin de jaren zestig op de plaats waar nu het industrieterrein is. Sindsdien volgt Jerome de gebeurtenissen op het industrieterrein vanop enkele honderden meters afstand, net over de spoorweg in de Kwakkelstraat.

1 De Kwakkelhoek: drie huizen, een boomgaard en een grote vijver vol kikkers

Op locatie van het huidige industrieterrein waren er op het moment van de ontginning 3 huizen. Daarrond lagen boomgaarden, akkers en weiland. Het meest opvallende aan de buurt was de grote vijver. Die zat vol kikkers ('in die tijd was het gebruik van pesticiden nog niet veralgemeend') die tijdens warme zomernachten de buurtbewoners dikwijls uit hun slaap hielden. Soms kwamen de buurtbewoners uit hun bed om de kikkers op hardhandige manier het zwijgen op te leggen.

De waterputten op de Kwakkelhoek waren zo rijk aan water dat men meermaals bezoek kreeg van andere Lichterveldenaars wiens put onvoldoende water kon opbrengen.

De bestrating was door de bewoners zelf aangelegd en bestond uit een smal weggetje, net voldoende om 's morgens om zes uur met melk naar het verzamelpunt voor de melkophaler te kunnen rijden.

Het boerderijtje van Maurice Haek gelegen aan de Kwakkelweg 1, verdween als laatste voor de aanleg van het industrieterrein.

¹ Interview met J. Beernaert, 23 december 2000.

2 De visie van een urbanist²

De aanleg van een tweede industrieterrein in Lichtervelde wordt door urbanist Allewaert uit Izegem in een brief (gedateerd op 21 maart 1960) aan het gemeentebestuur in een ruimer kader geschetst. Dit kader is het bijzonder plan van aanleg (B.P.A.) nr. 3 dat een antwoord moet bieden op de vraag van kleine en grote nijverheden om uit te breiden.

Naast de vraag naar meer industriegrond zijn er voor de urbanist een aantal elementen die erop wijzen dat dit nieuwe industriegebied wel eens hét industriële hart van West-Vlaanderen zou kunnen worden.

Via de bestaande en de nog te bouwen infrastructuur zou het terrein namelijk aan een centraal verkeersknooppunt van West-Vlaanderen komen te liggen. Lichtervelde ligt namelijk op een kruispunt van treinverbindingen en wordt doorkruist door de rijkswegen nr. 63 en nr. 70. Daarbovenop zijn er nog onuitgevoerde plannen om een kanaal van Roeselare naar Brugge te graven, dat ter hoogte van Lichtervelde een afsplitsing naar Diksmuide zou maken. Het kanaal zou ter hoogte van de Kwakkelhoek komen te liggen. Die plannen zijn eind de jaren vijftig zo reëel dat de gemeente Lichtervelde via affiches aan het gemeentehuis de bevolking informeert! Vreemd genoeg worden de burens van Torhout niet op de hoogte gebracht. Wist men in Torhout al van meer, of had men meer zin voor realiteit? In elk geval zijn de buurtbewoners er niet gerust in.

3 Een analyse van de bestaande toestand

Op 20 juni 1955 belicht een studie het nijverheidskarakter van de gemeente³. Bijgaande tabel belicht het aantal bedrijven en hun personeelsbezetting. Naast deze bedrijven zijn er 16 groothandelaars en 419 kleinhandelaars en ambachtslieden⁴. Op de vraag in welke mate het nijverheidskarakter van invloed is op de werkzaamheden van het gemeentepersoneel antwoordt de gemeente 'Door het feit dat er tamelijk veel seizoenarbeiders zijn, dat de industrie meer en meer uitgebreid wordt door de goede, zeer zeldzame ligging van de gemeente ten opzicht van vervoer en verkeer, drukt dit op het personeel en vergt meer werk en capaciteiten.'

Werknemers	Aantal bedrijven
0	39
1-5	57
5-10	7
10-20	5
20-30	1
30-50	3

² Brief Em. Allewaert, Izegem 21 maart 1960.

³ De bedrijven die meer dan 50 werknemers in dienst hebben zijn Remi Claeys (buisenfabriek in de Kortemarkstraat en de PVBA Jozef Vanhaverbeke, stoelen en meubels in de Statiestraat).

⁴ Enkele andere interessante gegevens uit dezelfde studie: De Lichterveldenaar kan zijn geld in 3 banken kwijt (toen heetten ze Bank van Brussel, Société Générale de Belgique en Kredietbank). In 1954 werden 47 leurkaarten uitgereikt en er zijn 575 landbouwbedrijven, samen goed voor zo'n 4.000 stuks rundvee, en ongeveer 60 seizoenarbeiders.

50-100	1
100-200	0
200-300	1

De studie -die een ruime industriezone voorstelt- kan echter niet op de beoogde interpretatie van hogerhand rekenen. Op 12 september 1967 schrijft het Ministerie van Openbare Werken aan Lichtervelde: 'De voorzieningen op uw plan beantwoorden niet aan de werkelijke behoeften. (...) De industriezone is noch gewenst noch nodig. Gezien het enige bedrijf in dit gebied gronden voor eventuele uitbreiding heeft en daarbij is de inplanting en begrenzing eerder ongelukkig te noemen: er is geen infrastructuur voorzien en ook moeilijk te realiseren, terwijl de grens midden door twee landbouwbedrijven loopt⁵.'

4 Een ommezwaai in 1973

Het zal uiteindelijk tot 1973 duren vooraleer de plannen in een definitieve vorm worden gegoten. BPA nr. 6 wordt op 18 december 1973 goedgekeurd. Het moet een oplossing bieden voor het plaatsgebrek op het bestaande industriegebied langs de Kortemarkstraat (N.V. Claeys, Meubelen Jivé, Oliefabriek Lichtervelde).

Het industrieterrein wordt als volgt afgebakend:

- Ten oosten: spoorweg Brugge-Kortrijk;
- Ten zuiden: spoorweg Veurne – Lichtervelde;
- Ten westen: rijksweg nr 66;
- Ten noorden: gemeentegrens met Torhout;

De totale beschikbare oppervlakte is ongeveer 22 ha.

Bedrijven die zich willen vestigen in het nieuwe industriegebied dienen aan volgende voorwaarden te voldoen:

- onschadelijk en ongevaarlijk zijn;
- buiten de bedrijfsruimten geen hinderlijke en ongezonde uitwasemingen, rook, stof of geuren medebrengen;
- niet hinderlijk zijn voor de in de omgeving gevestigde inwoners of voor de plantengroei;

5 Onteigening en infrastructuurwerken

Voor de onteigening van de bestaande eigendommen en de uitvoering van de nodige infrastructuurwerken wordt de West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconversie (W.I.E.R.) ingeschakeld. In de zitting van 12 juni 1973 neemt de gemeenteraad het onteigeningsplan definitief aan.

⁵GAL; APA; Brief Ministerie van Openbare Werken aan het gemeentebestuur van Lichtervelde, 12/09/1967, geschreven door hoofdingenieur – directeur M. Gunst.

De finale oplevering van de uitrustingswerken gebeurde op 7 oktober 1982. Vóór die datum, namelijk op 10 december 1981, had die W.I.E.R. al beslist tot de kosteloze overdracht van de infrastructuur aan de gemeente. Totale waarde werd geschat op 13.839.000 Fr⁶.

6 Geen draaischijf in West-Vlaanderen...

In tegenstelling tot de visie van urbanist Allewaert in 1960 heeft het industrieterrein er niet voor gezorgd dat Lichtervelde de industriële draaischijf van West-Vlaanderen geworden is. Lichterveldse bedrijven die bekendheid genieten hebben dit verworven door hun specifiek product of door genoteerd te zijn op de beurs, maar niet door hun ligging. Van het kanaal Roeselare-Brugge is er geen sprake meer en het industriegebied ligt dan wel aan een knooppunt van spoorwegen, maar de bedrijven die er gevestigd zijn maken geen gebruik (of kunnen geen gebruik maken) van die infrastructuur om hun handel te voeren of hun activiteit uit te oefenen. Het zijn hoogstens de werknemers van die bedrijven die van het spoor gebruik maken om naar hun werk te pendelen. De verbinding tussen het oude en nieuwe industrieterrein via een tunnel onder de spoorweg is er ook nooit gekomen.

7 ... maar toch heel wat activiteit

Momenteel biedt het industrieterrein de ruimte aan een hele waaier bedrijven, van oude gereputeerde firma's zoals Demster tot jonge bedrijven als SCE.

Men vindt er zaken zoals Voeders Denys, Houtbewerkingsmachines D'Hulster of Sima-Tours, die sinds generaties in Lichtervelde bestaan, maar voor wie de behuizing in de dorpskom té eng begon te worden en nieuwkomers zoals Woodstock, de Westvlaamse Drukkerijen of Cartonnage Soenen (dat er sinds 1980 gevestigd is).

Er zijn ambachtelijke éénmansbedrijfjes naast (de voor West-Vlaanderen zo typische) KMO's met 40 à 50 arbeidskrachten.

Onderstaande lijst geeft een overzicht van de bedrijven die er gevestigd zijn:

- Gemeente Lichtervelde – wegenis;
- Gemeente Torhout – wegenis;
- D.P.L. (Deklerck S.) – handel oud papier;
- D'Hulster J.P. – houtbewerkingsmachines;
- Vandoorne F. – handel auto-onderdelen;
- Goutry G. – schrijnwerkerij;
- Sima Tours – autocarbedrijf;
- Vanwalleghem Electro – elektriciteitsinstallatie;
- Casier W. – metaalverwerking;

⁶ Uittreksel uit de notulen van de gemeenteraad, zitting van 28 juni 1983.

- Cartonnage Soenen – verwerking en bedrukking papier en karton;
- Popelier M. – aanneming schrijn- en timmerwerk;
- Dumon G. & F. – distributie gasflessen, sanitaire installaties, C.V.;
- Labeeuw P. – transportwerken;
- Voeders Denys – fabricage en handel voeders;
- Gemeente Lichtervelde N.M.B.S. – tractie-onderstation lijn 66;
- Declercq C. – schroothandel;
- D.C.L. – metaalconstructiebedrijf;
- S.C.E. – constructiebedrijf;
- Devooght J.M. – ruimingsdiensten;
- Caen P. – garage-carrosserie, handel in personenwagens;
- Woodstok – houthandel;
- David D. – constructie van aluminiumschrijnwerk;
- Plastiwaste – opslag, overslag en sortering van kunststofafval;
- Muylle E. – vervoeronderneming;
- Demster – fabricage van artikelen i.v.m. de duivensport;
- Westvlaamse drukkerijen – drukkerij;
- Polyeskor – productie en constructie van polyesteronderdelen;
- RC Systems – fabricage en groothandel in metalen schrijnwerk (profielen);
- Aleurope Holdings – metaalconstructie;
- Pollet Gebr. – garage, carrosserie, autohandel;
- D'Hulster bvba – natuursteenverwerking;
- Imewo – elektriciteitsvoeding, energiecabines;
- De Pré R. – metaalconstructie;
- Carrosserie Pattyn – carrosserie;

In 1993 is het Lichterveldse industrieterrein zo goed als volgebouwd © Henderyckx - 8870 Izegem.

Heemkundige